

до глобального потепління призведе до змін у погоді, порушить усталене функціонування біоценозів та екологічних систем, позначиться на природних ресурсах.

Література

1. Бойченко С.Г., Волощук В.М., Дорошенко В.М. Глобальне потепління та його наслідки. Укр. географ. журн. 2000. № 2. С. 59-68.
2. Єремєєв В., Єфімов В. Регіональні аспекти глобальної зміни клімату. Вісник НАН України. 2003. № 2. С. 14-19.
3. Семенов С.М., Ясюкевич В.В., Гельвер Е.С. Выявление климатогенных изменений. М.: Метеорология и гидрология, 2006. 324 с.

КЛІМАДІАГРАМА ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ОБГРУНТУВАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО СТАЛОГО УПРАВЛІННЯ ГАЗОНАМИ м. ХАРКОВА

ПЛІСКО Д. А., СОКОЛЕНКО У. М.

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

daniil.plisko@kname.edu.ua , uliana.sokolenko@kname.edu.ua

Трав'яні угруповання займають 50% і більше від загальної площі зелених насаджень в містах. В період вегетації вони надають такі екосистемні послуги як продукування кисню, пило- та шумопоглинання, регулювання температури пригрунтового шару повітря та є оселищами для різних видів живих організмів. Відповідно до Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України [2] основними типами газонів є: а) декоративні (партерні, звичайні садово-паркові газони, лучні газони, мавританські); б) спортивні; в) спеціального призначення.

Більшість газонів в місті Харкові можна умовно віднести до звичайних садово-паркових газонів. Проте, на незарегульованій території парків, скверів, бульварів, міжрайонних і внутрішньоквартальних насаджень такі газони втрачають свій початковий видовий склад та перетворюються на осередки спонтанної флори з типовими її представниками *Polygonum aviculare* L., *Cichorium intybus* L., *Capsella bursa-pastoris* (L.) MEDİK. та ін. Професор Люблінського католицького університету, Ева Тшасковська, використовує для цих трав'яних угруповань термін «екстенсивні газони» [4]. Основні рослинні угруповання таких газонів, які зустрічаються в м. Харкові, наступні [3]: ARTEMISIETEA VULGARIS Lohmeyer et al. in TX. ex von Rochow 1951:

Convolvulo arvensis-Agropyron repentis Görs 1967: ac. *Agropyretum repentis* Felföldy 1942, *Poetum humili-compressae* Bornkamm 1961; *POLYGONO-POETEA ANNUAE* Rivas-Martínez 1975: *Polygono-Coronopodion* Sissingh 1969: ac. *Polygonetum arenastri* Gams 1927 corr. Lanikova in Chytrý 2009, *Eragrostio minoris-Polygonetum arenastri* Oberd. 1954 corr. Mucina in mucina et al. 1993.

Одним із основних прийомів догляду за газонами є скошування. Відповідно до Правил утримання зелених насаджень [2], рекомендована кількість скошування садово-паркових газонів складає 10-14 разів на рік, а лучних газонів – 2-5 разів на рік, при цьому нормативна кількість поливів складає 16 разів на рік, якої на практиці не дотримуються. Використання садових тримерів, які викошують рослини майже під корінь, є одним із факторів, що негативно впливає на ріст та відновлення трав'яних угруповань. Проте головною причиною, що впливає на погане відростання газонів після покосу, є недостатня кількість опадів. За таких умов трав'яний покрив не відновлюється, а «вигорає», що ми можемо спостерігати останніми роками в м. Харків.

Метою нашого дослідження був аналіз динаміки середньомісячних значень кількості опадів та температур у м. Харків, що дозволить обґрунтувати виділення оптимальних та критичних періодів для скошування екстенсивних газонів. Для цього ми використали метод побудови клімадіаграм за Госсеном – Вальтером [1].

Поступове підвищення температури поверхні Землі та океану вже є загальновизнаним фактом. Першим нашим завданням було з'ясувати, наскільки зміни клімату вплинули на співвідношення середньомісячної кількості опадів та середньомісячних температур у м. Харків за допомогою клімадіаграми Госсена–Вальтера. Для цього ми побудували клімадіаграми за два тридцятирічні періоди (1961–1990 та 1991–2021 рр.), а також за останні 10 років (2001–2021 рр.).

кількість та періоди скошування газонів комунальними службами. Якщо скошування припадає на посушливий період у серпні–вересні, виявлений за допомогою клімадіаграми Госсена–Вальтера, то газони не мають можливості відновитися. Зміни клімату з кожним десятиліттям стають причиною необхідності коригування заходів щодо управління зеленими насадженнями міста Харкова, зокрема газонів.

В роботі було використано метод побудови клімадіаграм за Госсеном–Вальтером як інструмент для обґрунтування прийняття рішень щодо більш оптимального догляду за екстенсивними газонами в місті. Зважаючи на виявлений посушливий період у серпні–вересні, ми рекомендуємо не скошувати газони в цей період або забезпечувати збільшення кількості поливів у цей період.

Література

1. Метод клімадіаграм за Госсеном–Вальтером: Практичний poradnik. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: О. І. Спирін. Х.: ХНАМГ, 2012. 38 с.
2. Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України. Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства України від 10 квітня 2006 року, № 105. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06> (дата звернення: 16.10.2021).
3. Продромус рослинності України // Д.В. Дубина та ін. Київ: Наукова думка, 2019. 784 с.
4. Trzaskowska, E. Ochrona różnorodności biologicznej w kształtowaniu terenów zieleni na przykładzie trawników. Acta Scientiarum Polonorum, Administratio Locorum. 2, 2013. 101-110.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТАНУ ВОДНИХ ОБ'ЄКТІВ ЗА РІЗНИМИ КРИТЕРІЯМИ

ПОНОМАРЕНКО Є. Г., ДМИТРЕНКО Т. В.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

yevhenii.ponomarenko@kname.edu.ua, tetyana.dmytrenko@kname.edu.ua

Офіційно визнаний підхід до нормування якості води в Україні базується на встановленні сукупності допустимих значень показників її складу та властивостей води, у межах яких забезпечуються безпечні умови водокористування, і які встановлюються для води, що використовується для задоволення питних, господарсько-побутових і рекреаційних потреб, а також потреб рибного господарства [1].